

Nr. 1.

280212

Anul II.

RÂNDUNICA

FÓIE LITERARĂ-BELETRISTICĂ.

APARE

IN SIBIIU, DE TREI ORI PE LUNA.

PROPRIETAR-EDITOR ȘI REDACTOR

SILVESTRU MOLDOVAN.

SUMARUL:

Episod din resboiul independenței române	Iosif Popescu.
Pe albumul amicului meu A. C.	C. Dărăbant.
Din literatura chineză (trad.)	Ilie Demetrescu.
Profesorul Iordache	Marg. Moldovan.
În miez de noapte	Emiliu Sabo.
Ultima regină a Georgiei (trad.)	Enea P. Bota.
Rămurele: Diarul ei	Iosif Siegescu.
Aforisme despre femei	I. Căndea.
Feliurite	* * *

Apare:
în 10, 20 și 30 a fiecărei luni.

Abonamentul:
Pe an 6 fl., pe jumătate de an 3 fl., pe pătrar de an 1-70 fl.
Pentru România și străinătate pe an 16 franci.

Proprietar-editor și redactor Silvestru Moldovan.

COMORILE LUI IANCU.

„A lui comoră am aflat!...“
Strigați cuprinși de bucurie
Și cu nespusă lăcomie
De răscolit v'ați apucat.

O epigoni!... Argint și aur
Nu sunt comoră lancelui,
Ci altul e al lui tesaur,
E alta moștenirea lui.

Ș'ați răsturnat pământul sfânt,
Pe unde pașii lui umblară,
Și aur... aur! ăst cuvânt
V'aprinde sinul cu-a sa pără.

E spada lui cea vitejescă
Și sfânta dragoste de frați.
Acestea voi le căutați,
Acestea se vă 'nsuflețescă!

Brașov, Decembre, 1894.

Andrei Bârseanu.

EPISOD

din războiul independenței române

de Iosif Popescu.

(Sfârșit.)

Când mă deșteptai era noapte. Mă aflam într'un car de ambulanță, lângă un foc strajnic, întreținut de câțiva soldați din corpul sanitar. O ploie dese lovind coperișul carului făcea să se audă acel sunet monoton, care te lăgăna în visuri plăcute, când te afli sănătos și bine dispus în patul tău, dar care de astădată mi se pără de o melancolie covârșitoare. Eram târbăcit și nu-mi puteam da seamă, de ce ajunseseam aci și ce se întâmplase cu mine. Cercai a mă scula, dar simții în toate membrele o durere pătrunzătoare, care mă făcu să scot un gemet. Acesta impregiurare imi aduse aminte de întâmplările zilei de 30 August. Voiam să știu, de când eram fără conștiință și unde mă aflam acum. Prin ferestra deschisă audeam într'un mod confus conversațiunea soldaților și-i vedeam cum se îndesă în jurul focului, îmboldoriți în mantalele lor ude. De odată zării un călăreț, a cărui uniformă nu o puteam distinge, oprindu-se la foc și vorbind ceva cu sol-

dații. Cuvintele de „Românii au plecat“ lovira singure auzul meu. Văđui călărețul depărtându-se în galop, ăr soldații afară de unul împrașciindu-se.

„Atunci mi-adusei aminte de pierderea Rușilor, de asaltul desperat al Curcanilor și numai de cât imi închipuii, că lupta a fost pierdută, ăr trupele române au plecat dela Plevna. Gândul acesta, că sunt singur, părăsit în mijlocul câmpului, espus posibilității de a cădea în mâinile Turcilor, carii pentru prizonierii Români nu aveau nici milă, nici iertare, acest gând infricoșat mă cutremură din creșcet până în tălpi și-mi dede puterea de a mă scula și a cerca să ies din trăsură.

„Abia ajunsei însă la ușă, când picioarele mi se impleticiră și căđui pe un pat. Cu o nouă încordare a puterilor imi reuși să deschid o ferestră și să chiem pe soldatul, care-și svânta hainele la foc.

— „Porunciți, domnule doctoz“, dișe el alergând la chemarea mea.

— „Ia spune-mi flăcău“, îl întrebai, „de când mă aflu eu aci?“

— „Să trăiți, domnule doftor, te-or adus acilea cătră séră, și erai mort chituc.“¹⁾

Așadar era noaptea zilei de 30 August.

— „Și ce s'a întâmplat, băiete? Cine a biruit, Românii ori Turcii?“

— „Nu știu, să trăiți, domnule doftor; tovarășii mei s'or dus, că sunt mulți răniți, pe mine m'or lăsat cu mata.“²⁾

„Nerăbdarea mă chinuia mai mult, de cât dure-rile fizice. Cu toate că prudența cea mai elementară mi-ar fi recomandat să stau pe loc și să dorm, pentru a-mi restabili puterile; totuși, în nerăbdarea mea de a-mi regăsi batalionul și a cunoște sorțea trupelor române, poruncii soldatului se prindă doi cai la o trăsură de ambulanta și se pornim.

„Soldatul se uită lung la mine, crezând, că poate am inebunit, căci noaptea era neagră, ploia cădea cu aceeași violență, ér pâraele umflate mugeau într'un mod sinistru. Ca bun soldat însă nu făcui nici o observațiune, ei prinse doi cai, îi inhămă, și-apoi pornirăm în direcțiunea, unde credeam că staționase batalionul în dimi-néța acelei zile.

„Acéstă primblare cu trăsura a fost ceva nepome-nit. Soldatul, deși ținea hăturile în mâni, totuși lăsa caii în voia lor, increzându-se mai mult instinctului lor de conservațiune proprie, decât ochilor săi, carii nu pu-teau distinge nimic în acel întunec complet. Trăsura trecând prin gropi și peste mușinoie mă arunca din-tr'un părete într'altul, și durerile ce simțeam în aceste salturi involuntare nu se pot descrie. Rótele intrau în pământul afenat de ploi și tăiau brasde adânci, ér ser-manii cai, îndemnați de strigătele și biciul soldatului, își frângeau piepturile întindând“.

¹⁾ Moldovenesce, bustean.

²⁾ idem, Dta.

„Merserăm ca un cés în modul acesta, fără a zări un foc, sau a întelni o ființă omenescă. De odată caii se opriră, rótele intraseră în glod până în butuci, ér sermamele dobitoce ajunseseră cu picioarele de dinainte în albia unui părau, care trecea la vale cu o repeđiciune ametițore și un urlat asurđitor“.

— „Să trăiți, domnule doftor, aici ni s'a infundat“, dise soldatul lăsând hăturile din mâni și încrucisându-și brațele pe piept.

„Când Românul își încruciséză brațele pe piept, atunci nu mai e nimic de făcut. — Stătui câte-va momente ametiț, fără a ști ce să fac. În sfirșit scosei capul pe feréstră, pentru a mă orienta, dar inzadar, căci nu era chip să veđi ceva. Trămisei dar soldatul să mai caute prin prejur, dór de va găsi vr'un foc sau vre-o sentinela rétăcită, care să ne dea ceva informațiuni.

„Românul¹⁾ sări de pe capră și cu tot noroiul și plóea neintreruptă porni într'o direcțiune óre-care. Acum mă aflam singur și fel de fel de gânduri confuze înce-pură a se învêti în capul meu sdruncinat. Mă cuprinse un fel de ametițelă, ér urechile îmi vijăiau cumplit. Mă gândeam, că poate am trecut în partea forturilor tur-cesci, și cu tot urletul păraului mi se părea că aud nise șuerături ce seménau a semnale. Carul se învê-tea cu mine și felurite figuri fantastice jucau pe dina-intea ochilor mei. Simțeam, că dacă mă voiu lăsa a fi invins de pirotela, ce începea a mă cuprinde, eram un om pierdut...“

„Putea să fi trecut un cés și jumătate, de când plecase soldatul meu, și-mi închipuiam, că a dat peste o sentinela turcescă sau s'a rătăcit pe drum, de nu se mai întorcea. Imi adunai puterile ce-mi mai rămăseseră pentru a mă da jos din trăsură și începui a umbla pen-tru a mă orienta, întru cât era cu puțință.

„Ascultând cu atențiune încordată mi se părui, că disting pocnete de puscii, care se repetau dese. Atras

¹⁾ Poporul din România ăice Român numai țeranilor.

RĂMURELE.

Điarul ei.

Amicul meu George e avocat. El e fórte fericit, căci e însurat de trei luni. El e fericit — da, că-și iu-besce nevasta ca nime 'n lume! Lumea lui este ea! Noi doi suntem fórte buni amici; suntem sinceri unul altuia, secret între noi nu e nici unul! Cum ar și putea fi secret între mine și între el!

Când mă pregăteam să ies afară din casă, éta ser-vitorul lui George cu un bilet! Desfac iute biletul și cetese:

„Frate! Te rog vină iute la mine. Trebuie să vor-besc cu tine! George.

Dar îndată!!!

— Ce naiba poate fi? — mă întrebam pe mine in-su-mi!

Cu pași grabnici mă grăbesc spre cancelaria lui, când întru înlăuntru îl aflu, frate, ca pe un tigrul de mánios, și-mi ăice:

— Frate, toate s'au gătut! M'am înșelat! Ea nu mă iubesc așa precum s'a arétat! Înainte de a veni la mine a avut relațiuni amoróse cu nu știu cine! Căci eri când am căutat ceva scrisori prin chilia ei — éta dau de cartea acésta — điarul ei, de pe când era fată — și în lăuntru află lucruri grozave! Lucruri amoróse!

Amorul ei prim nu e al meu! Sunt înșelat! Ea încă nu știe nimic despre lucrul acesta, dar sunt hotărit la toate!

Mă scărpinam după urechie... Imi era ciudă și pe el și pe ea! Pe ea, că de ce nu-și ține điarul mai bine, pe el, că ce a avut cu secretele ei!

— Frate, nu fi iritat. — Nu știi încă cum stă totă tréba.

— Lasă-mă cu optimismul têu! Sunt pierdut! Te rog ia la tine cartea acésta și o studiază! Părțile mai remarcabile le-am subtras cu cerusa! Decide ori-cum, sunt hotărit la toate! Pe tine te aleg de jude, dar îți demând să fii cât de strict.

— Al naibii lucru! — Eu să le fiu judecător, când nici idee n'am despre o viétă familiară!

— Am mers acasă! Deshid điarul și încep a ceti: 12 August: El e chiar așa de drăgălaș precum mi l'am închipuit! Sum fórte fericit! Valeria mă invidieză!

18 August: Tótă điua mă ocup cu el! Cu scumpul meu tesaur. Ah! cât îl iubesc! Tot nume frumo-se și mai frumo-se îi dau! Când mă culc la el gândesc — cum să-i ăic mâne! Ei da chiar așa sunt ca o fată desmierdată?

4 Septembrie: Părinții sau dus de acasă pe o đil! Mai multe óre am petrecut la el. Valeria mi-a đis: „Mă mir ce tot cauți la el...“ Firesce invidia...

8 Septembrie: Sunt fórte fericit. Astăđi a đis pri-mul cuvânt: „dragă! Ană!“ Vai ce frumos a esprimat el aceste două cuvinte!

de aceste sunete și uitând slăbiciunea mea începui a merge în direcțiunea împușcăturilor în speranță, că în modul acesta voi da de trupele noastre. Dar după ce făcui trei sute de pași, pe care i-am numărat într'adins mă simții atât de slab, încât abia îmi mai rămânea puterea de a percurge aceeași distanță. Mă întorsei dar cu intențiunea de a mă culca în trăsură și a aștepta aci lumina zilei, întemple-se ori ce.

„Numărai éráși trei sute de pași, dar nu găsii nici urmă de trăsură. Creșdend, că greșisem numărătórea, mai făcui o sută de pași, nimic! Frica începui a mă cuprinde și neliniștea mea îmi dedit putere de a mai merge o sută, două sute, trei sute de pași. Picături de nădușelă curgeau pe sub chipiul meu pe tēmples în jos, plóea desă îmi udase și îngreunase mantaua, ér picióarele lunecându-mi la fie-care pas eram espus sē cad în tot momentul.

„In gróza mea, că voi fi silit a petrece nóptea în plóie, începui a alerga în tóte direcțiunile cădēnd des și ridicându-mē érá. Ici dedeam peste un cārd de cióre, care sburau din hoit în hoit scóțēnd nisce croncānituri sinistre, dincolo întâlneam o haită de căni, carii mă amenințau cu dinții lor de lup, și desprețuind aceste scene, care în alte împregiurări m'ar fi făcut sē mă cutremur, alergam mereu fără nici un scop, mánat de o putere mie neesplicabilă. Tēmplesle îmi svicneau, ér nervii vederei supraescitați îmi arătară de odată o lumină mare, în care vedeam desemnându-se cāmpul de luptă din diminēta acelei zile. Auđeam fórtē bine bubuitul tunurilor, esplosiunea obuselor și acea părăitură de pușcături, care mă impresionase adēnc. Auđii vocea tunătórea a căpitanului N... , care atacānd în fruntea soldaților sēi, striga: „Inainte copii!“ și acee-și intristare, ce mă cuprinsese diminēta, îmi străbătū sufletul și acum. De odată par'că soldații începurā sē jóce hora, ér Turcii se urcaserā pe parapete și rideau de se prăpădeau deschidēnd nesce guri largi până la urechi; căpitanul N... învêrtindu-se într'u galop nebun

ridea cu hohote și cānta cuplete de café-chantant. În curēnd tóte aceste figuri de nebuni începurā a se amesteca, a se confunda într'o întorsătură repede, apoi formară o singură hărcă scrășnitórea, care inainta spre mine cu brațele de schelet întinse pentru a mă cuprinde. Avui un moment senzațiunea unui om, care în vis vede apropiindu-se un pericol, voiesce sē fugā și nu se póte mișca. Apoi vėđui alătúra de mine o prăpastie căscată, ér în fundul ei o căsuță liniștită, unde o femeie gospodărea la lumina lampei în mijlocul unei cete de copilași; era femeia mea și copii mei. Atunci, atras ca de o putere supranaturală, mă aruncaii în prăpastie. De odată se făcū întunerec împrejurul meu și perdii conșcința...

„Mē deșteptai în urma unor ciocānituri, care par' că îmi pētrundeau capul, și al unor dureri sfășietórea ce simțeam în picióre, pe când urlete și croncānituri lugubre umpleau aerul. Deschisei ochii. Era tot întunerec. Cu tóte acestea auđii fișituri de aripi, simții din nou ciocānituri în cap și în picióre dureri, care mă tređirā pe deplin. Cum sē vē descriu gróza ce simții, când îmi dedei sēma de ceea ce se petrecea cu mine? Un cārd de cióre, cređēndu-mē fără indoială mort, începuserā a-și esercita asupra mea opera lor de distrucțiune, pe când căți-va dulăi mă întindeau de picióre și se băteau între ei pentru posesiunea acestei prade próspete. Simțeam deja ceva cald, care era sängele meu, curgēnd din mai multe rāni dela cap și dela picióre. Spaima mea fu atât de mare, încat în primele momente rămăseii nemișcat și cređui că inebunesc. Pe urmă împins de instinctul de conservațiune proprie, cercaii sē mișc membrele pentru a mă apēra; dar tot corpul par'că-mi era întepenit. Ideea, că voi fi sfășiat și mánat de viu se presentă sufletului meu, ca un ce neincunjurat, și-mi transpuse tot sängele într'o fierbere teribilă. Fierbințeli începurā a-mi trece dela tálpile piciórelor până în crescetul capului și-mi făceam impresiunea, ca și când m'aș fi aflat pe jeratic. Era ferbințela frigurilor și numai

12 Septembrie: Astăzi e o lună de când ne cunoșcem! O amiciție estra-ordinară între mine și între el! Ah! cât de tare îl iubesc! Tot îl desmierd și-l sărut! Mi-aș da viața pentru el!

Acēsta a fost ultima însemnătură subtrasă de George. Cetesc mai departe, dar lucruri de tóte zilele: „Tatii i-am făcut asta, mamei asta...“ Era sē condamn seraca femeie, când pe ultima pagină érá dau de o însemnătură ca continuare a celor amoróse. Acēsta a fost o descoperire fórtē bună! Căci dacă acesta nu era, nu știu ce ar fi fost. Mē îmbrac éráș și plec la George.

— Cetit-ai?

— Da, tóte sunt așa precum ai đis.

În chilie s'a făcut liniște mortală! Mi-am aprins țigara, ceea ce însă nu a fost chiar la loc în momente așa critice!

— Așa dară tóte le-ai cetit — întrebă cu o iritațiune nediscriptibilă.

— Tóte — îi răspunsei eu — tóte sunt așa! Inainte de a te cunoșce pe tine și-a prădat amorul pe un ce nedem de ea!

Intr'aceea deschisei albumul și-i arētai cu degetul pagina ultimă đicēndu-i sē cetēscă următórele:

„Astăzi m'a mușcat de deget... așa m'am urit cu sbierăturile lui próste „dragă! Ană!“ Prostul, nu voiesce sē învețe ceva nou! De aș afla pe cineva l'aș da bucuros“.

George căuta cartea pe din afară, pe din lăuntru! O învêrtese! Apoi cu un ton fórtē copilăresc întrebă:

— Așa dară a fost papagalul?

— Firesce! Indată am știut!

— Și tu nu mi-ai putut spune mai iute, ci mă lași sē sufer atăta.

— Acēsta, George, e pentru suspițiunea ta próstă o pedépsă fórtē mică.

— Tréba însă e, dacă va rămânea secret? Promite-mi!

I-am dat mâna! Și i-am promis!

Budapesta

Iosif Siegescu.

Aforisme despre femei

Traduse de Ioan Cădea.

Femeia, care nu este mândră de genul ei, este o regină, care nu este dēmnă de coróna ei.

Henry Lawrence.

*

Unde are omenimea un templu mai frumos, de cât în inima femeiei?

Kotzebue.

*

Femeia adeseori sē potrivește cu sănătatea, a cărei valóre numai atunci o recunóșcem, când o perdem.

Charles Narrey.

*

Iubirea este virtutea femeiei.

George Sand.

acestora am să le mulțămesc, că am scăpat, căci de odată membrele mele, până acum încătușate, se deslegară. Scotând țipete sfâșietore începui a da din mâni și din picioare. Dulăii mă lăsară un moment, ca surprinși de aceste mișcări ale unui cadavru, ér ciórele începurá a sbura pe de-asupra capului meu croncánind par'că de uimire. Profitai de acest armistițiu și sáring drept în picioare o pornii pe o fugá, care mie mi se párea de o repeđiciune ametițóre. Plóia mă pėtrunsesse până la piele și se amesteca cu sángele ce-mi curgea mereu din ráni, dar eram atât de infierbėntat, încát nu mai simțeam nimic și alergam ca un nebun, pe când haita de cáni mă urmárea cu urlete îngrozitóre.

„Nu sciu, cât timp voi fi alergat astfel, destul, că de odatá auđii strigátul unei sentinele románe: „Cine-i!“ și deórece nu răspunsei nimic, o pușcáturá rėsuná și un glonte imi atinse urechia drėptá. Nesimțitor la ori-ce pericol alergam mereu, pe când glónțele sentinelei șuerau pe la urechile mele, și cáđui ca un trásnet în mijlocul unei cete de soldați, carii alarmați de pușcáturile sentinelei se sculaserá în picioare și-și pregátiserá armele. Era un tren de munițiune. Când mă zári oficerul în ce hal mă aflam, avú milá de mine și fără a mă mai întreba, cum ajunsesem aci, mă duse într'o trásurá plină cu cartușe și mă culcă pe acest pat primejdios la adápost de plóie. Nu vé mai pot spune cum petrecui restul nopții, căci singur nu-mi mai aduc aminte de nimic. Sángele se închegase pe rane, frigurile mă scuturau, și ideia, că prin vre-un accident ași fi putut fi aruncat în aer, imi îngheța méđuva în óse.

„Abia se luminase de điuá, când oficerul venind la mine imi ajutá să mă dau jos din trásurá și-mi dăse cu rezoluțiune: „acum du-te cu Dumneđu!“

— „Óre unde să găsesse trupele, care au atacat Grivița?“ întrebai eu.

— „Nu scim nimic pe aci“, fu răspunsul.

Trebuia să mă mulțămesc cu atât și să plec. Nu sciu prin ce minune mă mai putui mișca, pentru că puterile-mi erau sleite. Gásii pe drum un băț, pe care mă putui ráđima și înaintai în voia întâmplárei. La óre care distanță întâlnii un căláraș, care mă întrebá unde se aflá statul maior. Dedei din umeri și-i răspunsei, ca nu sciu. El se uitá la mine cu ochi mari și mă mésurá de sus până jos, apoi clátinánd din cap galopá mai departe.

„Dupá vre-o jumėtate de ceas eram atât de oboșit, încát mă aședai pe cea dintáiu pėtrá, pe care o gásii, pentru a mai rėsufla. Atunci mă cuprinse o astfel de descuragiare și de jale, încát mă podidi un pláns nervos. Plángeam cu hohote și lacrimile curgeau șiróie pe obrajii mei. În viața mea nu voi putea uita amáriciunea acelor lacrime.

„Să vede însă, că cupa suferințelor se umpluse, căci când mă credeam mai pierdut, de-odatá auđii fórte

deslușit bubuitul tunurilor, pocnetele pușcilor, ba chiar strigátul de „hura“ al soldaților románi. Ca electricizat sárii în picioare și pornii, cât puteam de repede, în direcțiunea, de unde venia șgomotul luptei. Deodatá la spatele unei coline, peste care trecusem, zárii Grivița Nr. 1, de unde ieșea fumul impușcáturilor și unde bătălia era inverșunată. Putui deosebi uniforma románescá, véđui soldații sáring șanțurile, urcându-se pe parapete, luptându-se piept la piept cu garnizóna turcėscá, ér fii lui Osman párásind fortul și lásánd tunuri și munițiuni în mánile invingėtóre ale Románilor, pe când Grivița Nr. 2 își trimitea încă obusele asupra fortului deja ocupat. Acéstá priveliște imi dete o putere neașteptată. Școborii colina, urcai în fugá, deși gáfáind, cósta délului din față și abia mai putėnd respira íntrai în fortul Grivița Nr. 1.

„Cea dintáiu figurá, pe care o zári aci, fu căpitanul N... Alergai la el. Cápitanul, cum mă véđui să uitá la mine cu grózá:

— „Pentru Dumneđu, ce ți s'a întâmplat, doctore în ce hal ești? Ia te uitá, ai încárunțit de tot“.

— „Am încárunțit?“ đisei eu. „Nu mă mir de loc; dar îți voi istorisi acéstá altádatá. Acum spune-mi Dta, ce rezultat ați avut ieri?“

— „Ce să fie? Ieri am ocupat fortul dar preste nópte ni l'au luat Turcii ínapoi, deși rezistența nóstrá a fost desperată. Am fost siliți a ne retrage până în vágáuna, pe care o véđi colo mai la vale. Ađi diminėță am atacat din nou și acum étá-ne stápani pe acest cuib afurisit, care ne-a mánecat atáția ómeni. De acum nu-l vom mai da ínapoi“.

Abia terminase căpitanul aceste cuvinte, când un glonte turcesc șuerá pe lângá mine și-l lovi drept în piept.

— „Adio, doctore!“ strigá căđėnd vítėzul/cápitan, „m'au mánecat fript cáni de Turci. Tráiescă România!“ Era mort.

Cuprins de grózá mă trántii și eu lângá sermanul prietin, căci picioarele nu mă mai țineau și delirul frigurilor începea a mă cuprinde din nou. Véđui doi soldați de ai mei trecėnd în fugá cu o targá gólá. Abia mai avui timp să le fac semn să mă ia și leșinai din nou.

„Numai peste o luná de đile putui párași spitalul restabilít pe deplin“.

„Și astfel am încárunțit eu într'o nópte“.

Mă pușei pe o șea

Și vé spusei așa.

— „Bre, bre, bre! afurisitá nópte“, strigarám cu toții, „mă mir cum ai scăpat cu mintea întrėgá“.

— „Oh! nu eram departe de a ínebuni“, mai dăse doctorul, „dar“ adause el riđėnd, „se vede, că iarba rea tot nu piere!... Haide! am dat cărțile, cine e *pro-tos*? Joci *bela*, domnule S...?“

Și jocul reincepu.

PE ALBUMUL AMICULUI MEU A. C.

Viața plápândá flóre este
E clátinată de ori și ce vėnt,
Când de odatá fără de veste
Te affi 'ngropat în rece mormėnt.

Sátmar.

C. Dárábant.

DIN LITERATURA CHINEȘĂ.

Yuan Tseu-Ts'ai.*)

Frunța vestejită.

Și plantele și pomii ce sunt în astă lume
Iși au un timp anume cât au de viețuit;
Iar frunța vestejită, când cade de pe crângă,
Privesce trist mormântul, colorea i-a perit.

Flórea de salcie.

Ca fulgii de néuă a salciei flóre
Nu-și are, sérmana, și dinsa un țel:
Nu se 'ngrijesce de locul de odichnă,
Urméză dór vîntul și pierc cu el.

Ilie Demetrescu.

*) *Notiță biografică.* — Yuan Tseu-Ts'ai (1716—1797) s'a născut în *Hang-tceou*, capitala provinciei *Tee-Kiang*. La 21 de ani era deja renumit pentru scrierile sale, în care se vede un stil sobru și elegant și o profundă erudițiune. Suveranul îi dete un fel *bene-merenti* pentru lucrările-i literare la concursul ce se ținu dinaintea curții și a tuturor învățaților din imperiu.

Ca și La Fontaine, Yuan Tseu-Ts'ai pare că avea gróză de scrierile lungi, — de aceea mai tóte produc-

țiunile lui sunt scurte, dar sunt mai frumoșe de cât tóte poemele contimporanilor sei.

E unul din poeții cei mai gustați din China, după care vine: *Leou-Ki* (1311—1375), poet de un lirism îmbătător și *Yang-Ki* (1400), ale cărui versuri „*La Fron-tieră*” au devenit Marseilleza chinezilor.

Yuan Tseu-Ts'ai a murit în vîrstă de 81 ani, în timpul imperiului lui *Kia-King* (1797).

(Tradus după Vincenzo Grossi, v. *Gazetta letteraria* (Milano Nr. 52/94). I. D.

PROFESORUL IORDACHE.

Novelă.

(Urmare.)

Margareta Moldovan.

Mai scii — gândi ea — ce aduce ziua de mâne? Voiu vorbi cu Leni să-i scriem lui Iordache să vină cât mai curînd. Când însă într'o zi îi pomeni Eleonorei cu mare incunjur de Iordache și de planul ei, aceea se irită grozav și îi spuse, că nu vrea nici să îl vadă mai mult.

— Să vede, că a fost ceva vorbă între ei, pentru aceea a plecat Iordache. Și eu nu cutez nici macar să o întreb, căci tótă iritarea îi agraveză bóla în mod simțit.

Cam aceste și alte multe gânduri o năcăjeau acum pe dómna Căldărescu. Nu sciau ce să facă cu Eleonora, căci aceea devenea pe zi ce merge tot mai slabă, tot mai moróasă. Nimeni nu îi putea face distracție.

VIII.

Erau acum șase săptămâni trecute, de când plecase în concediu Iordache. Era în Ilvesci, în căsuța modestă și sêracăciósă a părinților sei. Tóte colțurile, tóte ascunșurile de lângă acésta căsuță, îi reaminteau plăceri și desfătări ale nevinovatei copilării. De câte ori își aducea aminte de câte-un episod plăcut al trecutului și îl compara cu viața lui de acum, îi se întu-neca expresiunii feții, să simțea singuratic și pustiu. Dar tocmai sub impresia acestei singurătăți se aprofunda din nou în cărțile sale predilecte. Numai cu acéste să simțea în prietinie sigură și intimă. Numai foile acele îngălbenite de vechime și prav ar fi putut spune, câtă amăriciune, câtă tristeță au alungat din gândul lui cu filosofia lor sêcă.

Satul nu s'a schimbat întru nimic, bisericuța de pe dël cu tingănitul clopotelor, căsuțele acoperite cu stuf, hotarul jur împrejurul satului cu ogorul, cu brezdele de plug drepte, cu păpușoiu și alte sêmănături erau tot așa, ca și în copilărie, numai ómenii s'au schimbat.

Îi plăcea liniștea de sat lui Iordache. Gândurile lui însă adeseori sburau la Eleonora și atunci îi era plictisitoare acésta singurătate, căci pe zi ce merge sentimentele lui să păreau a fi tot mai mult legate de ea și tot mai tare și mai simțitor îi să făcea dorul de a o vedea, de a fi în societatea ei.

Incet cu incetul să născuseră aceste sentimente, până s'au prefăcut în o iubire infocată.

Trimise după sosire o scrisore lui Căldărescu, în care, pe lângă altele, îi cerea să fie informat despre sănătatea Eleonorei. Sêptemâni întregi a așteptat după vr'un răspuns, dar înzadar, căci răspuns nu venea. Neliniștea sufletescă apoi începù să îl ródă la inimă, și să îl facă să își neglije cărțile chiar și aici în liniștea de sat și să umble rătăcitor și gânditor pe drum.

Câte-odată la astfel de primblări să vedea incunjurat de femei cu băieți mai mici și mai mari, cari îi eșau în cale. Erau femei, cu cari crescuse împreună și cu cari să jucase în copilărie. Aceste erau cele mai multe mame și să bucurau în indestulirea și fericirea familiară.

Iordache nu cunoscea acest sentiment sacru și alipirea cea fără margini ce este între părinți și băieți, nu o scia aprețui pe deplin, cu tóte aceste când să vedea incunjurat de mame, cari își stringeau cu iubire băieții la sin, ér băieții mai mărișori să țineau strins de rochiile mamelor, uita de ziua aceea și de situația în care să afla și să gândea cu plăcere și dor setos la timpuri, când póte și lui i-a fi dat să se pótă bucura de acest dar ceresc, de acésta fericire și indestulire sufletescă.

Să hotărise să plece îndêrpt cât mai curînd.

Intr'o zi primi o scrisore de următorul cuprins:

Iubite amice!

Sunt două săptămâni de când mă află în V... a. Te va surprinde scrisórea de față, dar mă simt silit de amicitia și de iubirea nóstră din trecut să îți aduc la cunoscință lucruri, cari póte pentru tine sunt mai mult de cât interes amical.

În mai multe rinduri am fost la Căldărescii. Dșóra Leni e tot suferindă, s'a sfîrșit fórté mult — după cum spun ómenii — în timpul din urmă. Eu din parte-mi nu te pot asigura despre acésta, căci nu o vêdusem până acum de ani de zile.

După cum am aflat pe aici, tu iubite prietine ai avea gânduri serióse pe la Căldărescii și tocmai acésta mă îndemnă ați inlesni purtarea ta pe viitor.

Din tot ce am putut afla până acum dela Căldărescii este, că tu stai foarte rău pe acolo, cu deosebire dşora Leni nu vrea nici macar să audă de numele tău și dice, că dorește să nu te mai vadă în veci, pentru că prezența ta i-ar face rău. Motivul nu l'am putut afla. Vor fi alte simpatii mai prospete, față de vre-un tinăr din nou descoperit. Scii tu bine cum sunt tinerețele și fetele!?

Un domn, cu numele Padu este în grație deosebită la ei, dar acesta precum am observat se interesează mult de dşora Viorica.

Din aceste vei alege ce vei afla de bine. Mi-ar fi făcut plăcere să te fi întâlnit. Eu plec în săptămâna acesta acasă.

V... a 12 Maiu 18..

Te îmbrățișează al tău

(Va urma.)

George Barța.

IN MIED DE NÓPTE.

*Nóptea-i rece 'ntunecósă ceriul e noros,
Vântul geme printre ramuri, — geme dureros,
Néua cade... și s'aséđă 'n pături pe pământ,
Pe câmpii alérgă lupul, — lupul cel fláménd.*

*Bate ciasul međ de nópte... bate cu misteriu
Este clipa 'n care móre điuva cea de eri
Și în locul ei se nasce điuva cea de máni... —
Pe când slab răsună 'n nópte un látrat de cáni.*

*Bate inima-mi cu gróză... bate ne'ncetat...
Fericirea vieții mele încă a sburat...
Și în locul ei durerea 'n piept mi-a apărut,
Pe când ochii mei de lacrimi triste s'au umplut.*

Blaș.

Emiliu Sabo.

ULTIMA REGINĂ A GEORGIEI.

Felix Roderich.

La istmul Caucazic, în afundătura cea mare între Caucaz și munții armeni, zace Georgia, o țară, care după condițiunea pământului și după clima sa blândă și sănătoasă, se ține de cele mai frumoase, mai avute și mai roditoare țeri ale Asiei anterioare.

Cine nu a auzit deja câte de frumoasele georgiane, cari în secolii de mai înainte au jucat o rolă așa mare între sclavele musulmanilor avuți? Și întru adevăr escelează georgianul, aparținător rasei caucazice, prin o frumuseță corporală extraordinară, ca nici un alt popor de pe pământ.

Dela anul 1799 a devenit acesta țară frumoasă o provincie rusescă. Nesfârșitele dușmăanii ce aveau să le îndure din partea Persiei, dădură ocaziune lui Georgiu al XI-lea, ultimul rege al Georgiei, să cedeze Rusiei țara sa.

Acosta transacțiune fu încheiată în 5 Decembre 1799 cu împăratul Paul, și încă în anul viitor muri Georgiu XI-lea, lăsând după sine o văduvă și șapte fii.

În anul 1802 împăratul Alecsandru declară țara de o provincie rusescă, pe când în unele ținuturi căpeteniile se mai opuneau la aceea, și abia în 1838 s'a terminat supunerea deplină.

În palatul ei regesc din Tiflis ședea regina Maria, văduva lui Georgiu; îndărătul ei se tupilă cel mai credincios servitor al ei, pe când înaintea ei sta un sate-lit de o structură trupescă herculană. El se cheama Gadilla și-și trăgea originea din sêlbaticul și înfricoșatul neam al Pșavi-lor, cari își apărară libertatea și independența cu o glorie demnă de admirat, și mai bucuros muriră, de cât se se supună.

Dacă se reîntorce un rêsboinic al Pșavi-lor și Toușiniđilor cu o rană în spate, este fără milă ucis de propria sa ginte. Cei mai viteji dintre acești luptători au format totdeauna garda domnescă a regelui de Georgia.

„Așa dară sunt pregătite toate pentru fuga mea, Gadilla?” întrebă regina după o pauză.

„Da, regină!” răspuse uriașul. „Totul e gata, eu voi îndrepta fuga Ta și Te voi conduce pe Tine cum și pe fii Tăi sigur la gîntea mea. Acolo ești binevenită și Ți se ofere nu numai scut, ci și ajutor, ca să scuti lanțurile străinilor și să ridici érași tronul pentru fii Tăi.”

„Îți mulțamesc, Gadilla!” dîse regina dând din cap. — „Koloutusow”, se întorse ea către servitorul ce se tupilă după ea. „tu cunoci voința mea, adă toate în ordine, ca nimic să nu împedece fuga noastră.”

Koloutusow se ridică cu o infățișare umilită și eși încet afară. Privirea trabantului îl urmări în mod cercetător.

„Omul acesta are căutătura unui trădător”, dîse Gadilla cu ochi schinteiați.

„Greșesci” dîse zimbînd regina Maria, „el este servitorul meu cel mai credincios și devotat, lui îmi pot încredința viața.”

Gadilla își scutură indoelnic capul, pe când pumnul său puternic trăsări pe mănunchiul sabiei.

„Libertatea mea este aici amenințată, eu trebuie să mă tem de viața fiilor mei”, continuă posomorită regina, „Guvernorul capitalei mele mă păzesce, eu sunt o prizonieră în mijlocul poporului meu.”

„Deja mâne nu vei mai fi, regină!” strigă întăritat Gadilla.

„Vreau să mă trască dimpreună cu fii mei în Rusia — puternicul Țar se teme de cei slabi.”

„Da, el are să învețe a se teme”, crășni Gadilla, „trăiesce încă puterea antică în fii Caucazului. Fii liniștită, regină! nu te trada, puternicul Țar are să tremure înaintea reginei din Georgia.”

(Va urma.)

Trad. de Enea P. Bota.

FELIURITE.

Despre îmbrăcăminte.

„Fit ex his consuetudo. deinde natura“.
Quintilian.

Tóte ființele viețuitoare pe suprafața pământului au îmbrăcăminte lor dela natură, numai omul este și se nasce fără îmbrăcăminte, dar în scurt timp el se îmbracă cu peile tuturor viețuitoarelor.

Omenii în anticitate au locuit climatele calde, și de aceea n'au avut trebuință de îmbrăcăminte.

Înmulțindu-se dar omenirea și trecând în climate mai reci, au simțit trebuința îmbrăcăminte.

Materiile, care se întrebuintează pentru îmbrăcăminte sunt: inul, bumbacul, lâna și mătăsa.

Îmbrăcăminte servă omului spre a-l apăra contra influenței esterne vătămătoare corpului, care din natură este foarte puțin apărat prin sine însăși; cu toate acestea obiceiul, fantasia și mai pe sus de toate moda a produs diferite porturi netrebnice, care sunt foarte vătămătoare sănătății.

Numai acea îmbrăcăminte se poate numi folositoare, care apără corpul în măsura însușirilor individuale, contra frigului, căldurei, umezelei și altor lucruri vătămătoare. În fine buna cuviință reclamă, ca omenii să presinte chiar și prin hainele lor un exterior plăcut și frumos.

Dintre materiile pentru îmbrăcăminte și care țin mai multă căldură este lâna, inul ține mai puțin cald dintre toate, ér bumbacul mai puțin de cât lâna.

Cu cât țesătura de lâna va fi mai rară și mai môle, cu atât ține mai bine căldura.

Colórea hainelor negre primesce mai curând căldura de cât celelalte, ér colórea albă primesce căldura mai târziu de cât toate.

Etatea omului are și ea o mare însemnătate în această privință. Cu cât omul este mai tânăr, cu atât produce mai puțină căldură și prin urmare se răcesce mai curând.

În etatea junetei omul resistă mai mult contra frigului; în etatea bărbăției resistă și mai mult, ér în etatea bătrâneții ajunge ca copiii, de nu poate rezista de loc la frig.

Secsul jôcă un mare rol în privința necesității căldurei. Astfel femeile au mai mare trebuință de căldură, de cât bărbații.

(Va urma.)

Dr. Elefterescu.

Una și alta.

Căsătoria în India. Viața familiară în India se pare a fi mai consolidată, ca la noi. Fetele tinere măritându-se se desfac cu totul de familia lor și se alipește de noua familie a bărbatului lor. Tinera nevastă capătă părinți noi și sócra se pórtă foarte bine și prevenitor cu ea. Noii părinți se îngrijesc așa dicând de creșterea ei mai departe și o instruéză, ce este chemarea ei, ca consórtă și ca mamă. Bărbatul are mare autoritate la nevasta lui, ea ține foarte mult la el în toate împrejurările și stă totdeauna la înălțimea idealului de femeie, deóre-ce ea este pe vecie a lui, nu numai în lumea acésta, ci și dincolo de mormânt.

Sfințenia căsătoriei ne esplică împrejurarea, că inții se căsătoresc de tot rar a două óra. Femeia a eșit din familia ei și a devenit membră a familiei bărbatului. Dacă acesta móre, ea aparține tot noúei familii, rămâne ca fată a părinților bărbatului. De altcum

bărbatul n'a murit, ci s'a dus numai pe cealaltă lume, lipsită de griji și de poveri, unde își așteptă femeia cu dor, ca spiritele lor să se împreune acolo de nou. Astfel deci căsătoria a două, după conceptul inților este o profanare a celei mai intime și sfinte legături, fiind căsătoria o împreunare nu numai corporală, ci și spirituală.

Acest concept despre căsătorie este sublim, mai înălțător și mai candid ca conceptul europenilor.

Iaponezii și noi. Charles Bauville face o asemănare în revista „Revue des Reuves“ din Paris, între obiceiurile noastre și cele iaponeze. Éta câteva exemple:

La noi damele, când apar în toaletă elegantă, se decoltează la grumazi; damele iaponeze nu o fac acésta nici odată, dar când se arată în mare toaletă, apar desculțe în salóne.

La noi damele își vâpsesc buzele, sprâncenele, se pudreză, unele își vâpsesc și fața; acésta o fac și iaponezele, dar pe când europenele țin acésta în secret, iaponezele țin mult la aceea, ca să fie observate, că ele sunt vâpsite.

Specialitatea de sócre rele există și în Iaponia, dar acolo femeile măritate se plâng de sócre, ele sunt sicanate de sócre.

În fine mai amintim, că cununile se serbeză nóp-tea, nu diua, ca la noi, ér spesele de nuntă le supórtă părinții mirelui.

Popor cult. Am promis, că vom face din când în când câte-o mică colecție de prostii unguresci. Éta acum o astfel de prostie, scóasă din o fóie ungurescă: Teranul ungur, serie fóia, numai atunci mănacă carne de puiu, când, sau e bolnav el, sau e bolnav puiu.

Anecdote.

Pușca țiganului.

Auđisem din bătrâni
Că țigani-s lungi în mână,
Eu vină nu le-aș băga
Dacă s'ar sci apăra;
Însé a lor apărare
Pune lumea în mirare.
Așa un țigan odată
Fu adus la judecată
Ca să fie judecat
Pent' o pușcă de furat;
Dar p'atunci la primărie
Era altul c'o prostie,
Un biet tânăr românaș
Fu părât pent' un porc gras;
Chiar atunci se judeca
Și strașnic se apăra,
Spunând, că cel purcelaș
L'a primit dela-l său naș
Și l'a crescut cu faină
Sé-și facă din el slănină.
— Credeți-mi, că nu-s de vină
Dise acel tinerel
Dór îl țin de mic purcel.
Și cu astea a scăpat
Și acasă s'a cărat.
Ér țiganul dela spate

Le ascultase pe toate,
 Și în cuget își dicea,
 Și eu mă știu apăsă
 Că-o să dic și eu așa.
 Când țiganul fu 'ntrebat
 Pentru ce pușca-a furat?
 Cam așa s'a apăsă:
 Prea stimaților jurați!
 O lăcă să-mi pardonati,
 Pușca nu e șterpelită
 Ci dela dada moștenită;
 Să nu-mi ajuta Precesta
 De nu stă lucrul așa.
 Și să nu Vă spun minciună
 Etă cum mi-a vint' ea 'n mână:
 Dada meu, Domnul îl ierte,
 C'a murit, nu mai trăiesce,
 Înainte de-a muri
 Ne-a dăis nouă, dragi copii,
 De-oiu muri să mă 'ngropați
 Cum să 'ngropă cei bogăți;
 Din averea mea ce este
 Popii să-i dați nesce cleste.
 Un ciocan la clopotar,
 Cum e scris la inventar;
 Viróna să ia toporul
 Și tu danciule piștolul,
 Er din foi și nicovală
 Luați luminări de cără;
 Prastorița și căminul
 Le pôte lua vecinul,
 Și din ce-a mai rămânea
 Să faceți pomana mea;
 Deci luați la protocol,
 Că de când era piștol
 Pușca a fost tot la mine
 Și eu am grijit-o bine,
 I-am dat pâne de mâncare
 De s'a făcut așa mare;
 Ba și asta v'o mai spun
 De-i dau carne-o fac și tun . . .
 Cum că e demn de scăpat
 Să ne-o spună-un avocat.

Ploiesci, Ianuarie, 1895.

I. Căndea.

Cestiune deschisă.

Prețitul nostru amic, dl Gr. Mărunțeanu ne trimite următoarea cestiune deschisă:

Un bătrân de 50 de ani, care până atunci n'a făcut altceva de cât să stringă ban lângă ban, se însoră la această eitate cu o fată de 17 ani.

Un prietin al lui îi trimete la moșie pe fiul său de 26 ani.

Bătrânul nu e gelos. Iubește mult pe băiat, pentru că a crescut pe brațele lui. Băiatul la rândul său îl iubesc și pe dănsul și pe femeia lui.

Femeii de asemenea nu-i displac ochii tinărului.

Ce trebuie să facă bătrânul ca să-și ferescă porumbița de uliu, și cum trebuie să se porțe tinărul cu nevasta amicului sincer al tatălui său?*)

Gr. Mărunțeanu.

*) Această cestiune e tratată pe larg într'un roman al meu intitulat „Minciunile lumii“, pe care voi ave plăcere să-l dau spre publicare în această revistă. Pun această cestiune ca să văd dacă vor mai judeca și alții așa cum am judecat eu.

Deslegarea găciturii din Nr. 27 al fôiei noastre este următoarea:

Națiune română! Înaltă-te!

A ta menire mai mare-i între cele mari:

Ești apărată cu credință, de pepturi tinere și tari.

Înaltă-te, căci mândrul sôre

Pe ceru-ți larg din nou răsare.

Ioan Nenitescu.

Corect au deslegat-o dómnele, domnișórele și domnii: Victoria Aron (Galati), Nicolae Onciul (Toracul-Mare), Lucreția Magda (Feneș), Aurelia Filip (Badon), Stefan Fărcaș, Lucreția Murășan (Treznea), Benjamin L. Trif și Emiliu Măcelar (Blaș), Sofia Cothișel (Certeje), G. Lipovan (Maciova), Amalia Simon (S. Georgiul de Câmpie), Iosefina Marciac, Victoria Roșca și Petru Roșca (Alba-Iulia), Cornelia și Lucreția Gotheas (Baru-Mare), Ișița Todoran (Cetatea de Baltă), Emil Cigarean (Turda).

Premiul la sorțare l'a câștigat d-șora Iosefina Marciac din Alba-Iulia.

Găcitură de șac

de Victoria Aron.

		i	besc.				
		me	bé				
le	nimi	O-	fi	iu-	iu-		
chii	ni-	sé	sé	scă.	N'ar		
		spun	scă,				
		I-	Frag-				
		vé-	se-				
		ment	vesc,				
		ni-	pri-				
		pri-	ochi				
		în	sé	nă-	sé		
	ochi	De	când	ni-	sin-	I-	
te.	Ochi	chii	fi	ri-	ta-	i-	ma
O-*	n'ar	ta-	ma-	și	ni-	ce-	te,

Să pôte deslega după săritura calului, începând cu silaba însemnată cu steluță.

Terminul de deslegare este până în 28 Ianuarie v. (9 Februarie n.) a. c.

Între deslegători se va sorța: Țara noastră de redactorul fôiei noastre Silvestru Moldovan.